Guillermo Martínez - Matija Janeš

Frizer će doći

Jutro je i muškarac u plavoj kućnoj haljini, kojega sada svi zovu Starac, skoro je sat vremena proveo uz kaveze hraneći kuniće. Iziđe u vrt, gdje se njegova supruga upravo brine o biljkama, i sagne se pokraj nje, pred svježe presađeni kaktus. Čuperak ravne i sive kose padne mu preko naočala. Prsti su mu prljavi te ga nevoljko pokuša ukloniti nadlanicom, ali čuperak iznova padne. Trebat ću posjetiti frizera, kaže, i neko vrijeme razgovaraju o tome. Oboje se slažu da je opasno izlaziti. Nisu prošla ni tri mjeseca od napada na kuću, i još uvijek su vidljive, na ciglenim zidovima spavaće sobe i na blindiranim kapcima na prozorima, lepeze rupa što su ih ostavili meci. Organizacija, čak i raštrkana, uspjela je u međuvremenu prikupiti novac da se vila osigura. Podignut je vanjski zid, izgrađeno sklonište s krovom od armiranog betona, drvena dvorišna vrata zamijenjena su čeličnima s alarmom, podignuta su tri nova tornjića za nadgledanje okolnih ulica. Štoviše, između tornjeva razvukli su bodljikavu žicu i elastičnu mrežu da odbija granate. Vlada ove vruće i egzotične zemlje, jedina koja ih je pristala primiti, posramljena napadom, utrostručila je broj stražara. Pa ipak, on zna da mu nema spasa. Ja sam vojnik, odgovorio je jednim novinama nema dugo, i primjećujem da su sve karte protiv mene. Zna i to da je jedino on ostao od izvorne skupine: sve su druge već sredili. Sam je, piše njegova supruga, i hodamo ovim tropskim vrtom okruženi duhovima prosviranih lubanja. Od kuće su sada napravili tvrđavu, istina, ali svaka je tvrđava ujedno i zatvor. Više ne mogu ni pomišljati na izlazak. Ne brini se, kaže supruga, ja ću to srediti: frizer će doći.

Muškarac uđe u kuću i hodnikom krene prema drugom zatvoru, intimnijem, prema svojoj radnoj sobi. Već prema običaju u prolazu odškrine vrata prostorije u kojoj spava njegov unuk i pričeka dok ne vidi da su mu se prsa podignula pri udisaju. Jedan je metak tijekom napada ranio dječaka u stopalo, ali noćne su more iza njega i sad ponovno spava dokasna, siguran u svojem snu i djetinjstvu. Sieva im je jedino preživjelo dijete. Ostalo troje, jedno za drugim: mrtvi, mrtvi, mrtvi, također su se priključili redovima duhova.

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/1.8.lt.5

Na radnom ga stolu dočeka kup novina, njegov pisaći stroj, cvikeri za čitanje i podcrtani isječci: mora pripremiti bilješke za članak koji će poslijepodne izdiktirati, o mobilizaciji američkih trupa. Prekine rad samo radi ručka: isprati Sievu, koji ide u školu, i pita suprugu je li uspjela nazvati frizera. Ona mu potvrdi: frizer će doći poslijepodne u neko doba.

Druga runda rada poslije ručka. Sad se potpuno predao onomu što će – nada se – biti njegova kapitalna knjiga, dokument koji će sadržavati veliku priču, do najsitnijeg detalja, njegova završna optužba. Sati prolaze sporo. Malo poslije pet obavijeste ga s ulaza da ima posjetitelja. Je li frizer? Ne: došao je Jacson, momak njegove tajnice. Posjet je nenajavljen, ali iziđe primiti ga u vrtu. Kolovoz je, kišna sezona, i Jacson ima kabanicu prebačenu preko ruke. To je prvi put da je nasamo s njim. Njegova ga je tajnica nedavno uvela u skupinu i sve je oduševio: Sievi je poklonio aviončić što leti zrakom, vozi ih amo-tamo u svojem golemom Buicku, a premda su ga u početku naizgled zanimali samo sport i automobili, polako se približavao pokretu. Došao se oprostiti, sprema se otputovati u New York, i ima za njega maleno iznenađenje: prvi politički članak koji je napisao, protiv teorije "trećeg tabora". Bi li bio tako ljubazan da baci pogled?

Njih dvojica uđu u radnu sobu i Starac se namjesti u svojem naslonjaču. Tik do njega nalazi se diktafon i tuljci s natipkanim tekstom, a uz tuljke nehajno je ostavljen njegov automatski pištolj kalibra 25. U ladici stola drži još jedan revolver, Colt 38. Oba su oružja nabijena, sa šest metaka. Starac si natakne naočale i sagne se da pročita prvu stranicu. Jacson mu priđe sa strane, kao da namjerava iznad njegova ramena pratiti kako napreduje čitanje. Starcu promakne pokret ruke, ali zato čuje stravičnu buku udarca koji mu probije glavu i osjeti okrutan željezni šiljak koji mu se zariva u lubanju. Jedan od čuvara začuje strahovit krik, izdužen, dijelom vrisak, a dijelom jecaj. Stari se pokušava suprotstaviti Jacsonu i krv što mu lije iz glave počinje ostavljati mrlje na njegovoj plavoj kućnoj haljini. Stižu stražari i udaraju Jacsona sve dok mu ne razbiju facu. Stari ostaje ležati na podu. Na podu, uz radni stol, ugleda i pijuk, željezni cepin kojim ga je Jacson maločas napao. Dojuri njegova supruga, sva izvan sebe, te kako zna i umije nastoji zaustaviti krvarenje dok ne dođe hitna pomoć. Pojavi se Sieva, vratio se iz škole, i zaviri u radnu sobu. Stari, šapućući, moli da ga udalje. Napokon stiže vozilo hitne pomoći, koje ga preveze kroz grad, sa sirenama što zavijaju, u bolnicu. Starcu je lijeva ruka nepokretna, a desna mu izvodi čudan kružni refleksni pokret, ne može je zaustaviti. Kako si, upita ga supruga, prestravljena. "Bolje, bolje." Smjeste ga na nosila i

kreću s pripremama za hitnu trepanaciju. Osoba u bijeloj kuti prilazi sa škarama i odostraga ga počinje šišati, te prvi okrvavljeni čuperci padaju na nosila. Starac promatra svoju suprugu s tužnim osmijehom. Stigao je frizer, promrmlja.

Završna bilješka:

Šezdesetogodišnji Lav Davidovič Bronstein, poznatiji kao Lav Trocki, nije preživio napad i umire sljedeći dan, 21. kolovoza 1940. Njegov se ubojica, Ramón Mercader, ušuljao u skupinu pod imenom Jacson Mornard preko njegove tajnice.

Svi podaci koje donosi ova priča prikupljeni su iz knjige Trotski, México DF, 1937-1940, Alan Dugrand i drugi, Siglo XXI Editores, 1992.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License